

MUSICMY3BYKAMUSIQJEMUZIEX

Ռուզաննա Եսայան

# ԵՐԱԺՇՆՈՒԹՅՈՒՆ



## ՄԵԹՐՈՂԱԿԱՆ ՈՒՂԵՑՈՒՅՑ

# 5

**Ռուզաննա Եսայան**

## **ԵՐԱԺՇՏՈՒԹՅՈՒՆ 5**

***Ուսուցչի ձեռնարկ***



**Երևան 2023**



## **«ԵՐԱԺՇՏՈՒԹՅՈՒՆ» առարկայի դասագրքերի ընդհանուր նկարագիր**

Համաձայն ԿԳՄՍ նախարարության հաստատած թեմաների, 5-րդ, 7-րդ և 10-րդ դասարանների «ԵՐԱԺՇՏՈՒԹՅՈՒՆ» առարկայի յուրաքանչյուր դասագրքում ներառված նյութերը ներկայացրել ենք համերգաշարի՝ չորս ծրագրի ձևով: Յուրաքանչյուր թեմայի համար կազմված է մեկական համերգային ծրագիր:

Համերգների ծրագրային գրքույկների նման, մեր առաջարկած դասագրքերում ներկայացված է հակիրճ տեղեկատվություն՝ հնչող ստեղծագործությունների վերաբերյալ:

QR ծածկագրերի ներքո տեղադրված են համացանցում առկա հնարավորինս կատարողական բարձրարվեստ տեսանյութերը:

Քանի որ բարձր դասարանցիները, ըստ նոր ծրագրի, հնարավորություն չեն ունեցել ունկնդրելու ավելի ցածր դասարաններում ներկայացված որոշ ստեղծագործություններ, ուստի, որոշ նյութեր կարող են հանդիպել ինչպես հինգերորդ դասարանի, այնպես էլ յոթերորդ ու տասներորդ դասարանների QR ծածկագրերի ներքո: Այս փաստը ենթակա է վերանայման՝ ծրագրերի հետագա հստակեցման ժամանակ:

Երկրորդ դասարանի ԵՐԱԺՇՏՈՒԹՅՈՒՆ առարկայի դասագիրքում հաստատված նյութերի բացատրությունները ներկայացված են մուլտֆիլմերից հատվածների օգնությամբ: Երեխաների սերը և հետաքրքրությունը մուլտֆիլմերի նկատմամբ կնպաստի նյութն ավելի հեշտ ընկալելուն:



## ՀԱՐԳԵԼԻ ՈՒՍՈՒՑԻՉՆԵՐ

Ձեզ առաջարկվող ԵՐԱԺՇՏՈՒԹՅՈՒՆ առարկայի դասագրքերի թեմաները ներկայացված են **համերգաշարի** ձևով: Այս ձևը հնարավորություն կտա երաժշտական բազմաբնույթ և բազմաժանր ստեղծագործություններն ավելի մատչելի և արագ ընկալել:

- Բոլոր թեմաների սկզբում տրված է «համերգի» ծրագիրը: Համերգային ծրագրում գլխավորը ստեղծագործությունն է: Դասագրքում առաջնային է դասաժամի սկզբում առաջարկվող ստեղծագործության տեսանյութի **ունկնդրումը**: Տվյալ դասաժամին վերաբերող բոլոր տեսանյութերն առկա են QR ծածկագրերում: Պետք է ունկնդրել հենց տրված հերթականությամբ, որը համապատասխանում է թեմայի առաջին էջում նշված ծրագրին:
- Ստեղծագործության հնչելու ընթացքում (որտեղ հարմար է) կարելի է պատմել կոմպոզիտորի, կատարողի մասին, բացատրել, ցույց տալ երաժշտական գործիքները և այլն: Դրանից հետո պետք է հնչած ստեղծագործության վերաբերյալ պետք է մտքեր փոխանակել, քննարկել այն:
- Կան դասաժամեր, որոնց ընթացքում անհրաժեշտ է բացատրել երաժշտական տերմինները: Դրանց համառոտ բացատրությունները տրված են դասագրքի վերջում: Այդ բառարանից պետք է օգտվեն նաև սովորողները:
- Թեմայի ամփոփման դասաժամին ստեղծագործությունները պետք է ունկնդրել տրված հերթականությամբ, ընդմիջելով էջերին նշված հարցերով և պատասխաններով:
- Ամփոփման դասաժամին ցանկալի է, որ տեսանյութերը սկզբում միայն լսեն: Հարցերի ճիշտ պատասխանից հետո կարելի է տվյալ տեսանյութը ընդհատել:
- Այստեղ շատ կարևոր է նշել ուսուցչի տվյալ դասաժամին պատրաստ լինելը: Եթե մատուցվող նյութը նախօրոք չի մշակել դասատուն, չի «անցել» նրա զգայարաններով, համարենք, որ այդ դասաժամի 40 րոպեն կորած է: Աշակերտն ամեն դասից պետք է տանի մի նոր գիտելիք, մի նոր զգացմունք: Քանի՞ այդպիսի 40 րոպեներ են կորում ուսուցչի անտարբեր վերաբերմունքի, դասին անպատրաստ ներկայանալու պատճառով:

Այդպիսի մոտեցումը չի ներշնչում սեր ու հետաքրքրություն դասական երաժշտության հանդեպ, չի ոգևորում սովորողներին:

Դասավանդման այս ձևը մի՞ գուցե օգնի ձեզ, հարգելի ուսուցիչներ, որպեսզի սովորողներին հնարավորություն տաք զգալու երաժշտության հզոր ուժը, նրա դրական ազդեցությունը և անբաժանելի ներկայությունը նրանց կյանքում:

Այս ձեռնարկում ներկայացված է նաև «Ուսուցչի մեթոդայան ուղեցույցը»:

**5-րդ ԴԱՍԱՐԱՆ**  
**ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐԵԿԱՆ ԹԵՄԱՏԻԿ ՊԼԱՆ**  
**34 ժամ**  
**շաբաթական 1 ժամ**

Ժամ	Էջ	Թեմա	Ստեղծագործություններ
1	4-6	ՀԱՄԵՐԳԱՇԱՐԻ ԱՌԱՋԻՆ ԾՐԱԳԻՐ  Թեմա 1  ԵՐԱԺՇՏՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ԱՐՎԵՍՏԻ ՄՅՈՒՍ  ՏԵՍԱԿՆԵՐԻ ՓՈԽԱՌՆՉՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ, ԳԵՂԱՐՎԵՍՏԱԿԱՆ ԿԵՐՊԱՐ   ԵՐԱԺՇՏՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ	Հայկական ժողովրդական երգերի շարան  Ժողովրդական երգերի ժամանակակից մշակումներ  Հայրենասիրական երգերի շարան
2	7	Հայ երգարվեստ	Մայաթ-Նովա – Նազանի Ջիվանի – Խելքի աշեցեք  Խ. Ավետիսյան – Մախմուր աղջիկ  Ա. Բաբաջանյան – Մեր Սիրելի Երևան
3	8	Արտասահմանյան երգեր	Ֆունիկուլի, ֆունիկուլա  Հելո, Դոլլի
4	9	Արտասահմանյան երգեր	Թավշե կապույտ կոշիկներ  Չեմ կարող չսիրահարվել  Ծուխը ջրի վրա
5	10	Ռոմանս	Սև աչքեր  Գնչուական ռոմանս  Ռ. Մելիքյան – «Վարդը»
6	11	Խմբերգեր	Մ. Եկմալյան – Սուրբ-սուրբ

			<p>Կոմիտաս - Լուսնակն անուշ</p> <p>Է. Հովհաննիսյան - Էրեբունի -Երևան</p> <p>Ս. Շաքարյան - Մուշ, Մուշ</p>
7	12-13	Կանտատ	<p>Յո. Ս. Բախ - Արիա «Սուրճի» կանտատից</p> <p>Կ. Օրֆ - Օ՛, Ֆորտունա «Կարմինա Բուրանա» Կանտատից</p> <p>Լ. վան Բեթհովեն - «Ձոն ուրախության»</p>
8	14-15	<p>ԵՐԱԺՇՏՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ԿԵՐՊԱՐՎԵՍ</p> <p>Համերգաշարի 2-րդ ծրագրի ամփոփում</p>	
9-10	16-21	<p>ՀԱՄԵՐԳԱՇԱՐԻ ԵՐԿՐՈՐԴ ՇՐԱԳԻՐ</p> <p>Ենթաթեմա 2</p> <p>Երաժշտություն և կերպարվեստ, և երաժշտական կերպարվեստի կերպարներ</p>	<p>Ա. Վիվալդի - «Տարվա եղանակները» շարքից</p> <p>Է. Գրիգ - Առավոտ</p> <p>Յո. Շտրաուս - Գարնանային ձայներ</p> <p>- Հիսաբանչ երկնագույն Դանուբի վրա</p>
11-12	22-25	Երաժշտություն և կերպարվեստ	<p>Յո. Ս. Բախ - Արիա հմ. 3 նվագախմբային սյուիտից</p> <p>Յո. Շտրաուս - Վիեննական անտառի հեքիաթները</p> <p>- Ֆրանսիական պոլկա</p>
13-14	26-29	Երաժշտություն և	Կոմիտաս - Հով արեք, սարեր ջան



		կերպարվեստ	Ղ. Սարյան – «Հայաստան» պաննո
15	30-31	Երաժշտություն և կերպարվեստ	Զ. Բիկսիո – Մամա Ա. Մարչելլո – Ադաջո
16	32-33	ԵՐԱԺՇՏՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ԿԵՐՊԱՐՎԵՍՏ  Համերգաշարի 2-րդ ծրագրի ամփոփում	
17	34-35	Հայկական ժողովրդական պարեր	Վերվերի Թամգարա Փափուռի
18	36	Հայկական ժողովրդական պարեր	Էջմիածին Մըշու խըռ Յարխուշտա Բերդպար
19	37	Աշխարհի ժողովուրդների պարեր	Ջաուլիի պարը Ֆլամենկո Լեզգինկա
20	38-39	Աշխարհի ժողովուրդների պարեր	Վիշապի պարը Կալինկա Դասական հնդկական պար Քանթրի Հոլլանդական ժողովրդական պար Սիրտակի
21	40-41	Պարը օպերայում և բալետ	Ա. Սպենդիարյան – Աղջիկների և Տղամարդկանց պարերը «Ալմաստ» օպերայից Պ. Չայկովսկի – Չինական և Իսպանական պարերը «Մարդուկ- Չարդուկը» բալետից Ա. Խաչատրյան – Լեզգինկա և Սուներով պարը «Գայանե» բալետից

22	42	Ժամանակակից պարեր	Վալս Տանգո Սամբա Չա-չա-չա Ռոքնռոլ
23	43	Ժամանակակից պարեր	Սթեփ Բրեյքդանս Շաֆլ
24	44-45	ԵՐԱԺՇՏՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ՊԱՐԱՐՎԵՍՏ  Համերգաշարի 3-րդ ծրագրի ամփոփում	
25	46-48	ՀԱՄԵՐԳԱՇԱՐԻ ՉՈՐՈՐԴ ԾՐԱԳԻՐ  Թեմա 2  Կինոյի և թատրոնի երաժշտություն, երաժշտությունը լրատվամիջոցներում՝ գովազդում, հեռուստահաղորդումներում, երաժշտությունը և համակարգիչը  ԿԻՆՈՅԻ ԵՎ ԹԱՏՐՈՆԻ ԵՐԱԺՇՏՈՒԹՅՈՒՆ  Դրվագների թատրոնի պատմությունից  Երաժշտությունը թատրոնում	Ա. Բաբաջանյան – Իմ սիրտը լեռներում է
26	49	Երաժշտությունը թատրոնում	Ա. Խաչատրյան – Վալս Է. Գրիգ – Անիտրայի պարը, Լեռնային թագավորի քարանձավում

27	50-51	ԿԻՆՈԱՐՎԵՍՏ Դրվագներ կինոյի պատմությունից	Առաջին նկարահանված ֆիլմերը, համր կինո, Զարլի Զապլին, «Նամուս»
28	52-53	Երաժշտությունը կինոֆիլմերում Հայկական ֆիլմեր	Պեպո Ոսկե ցիկլը Ճանապարհ դեպի կրկես
29	54-55	Հայկական ֆիլմեր	Առաջին սիրո երգը Կտորմը երկինք Հին օրերի երգը Մեր մանկության տանգոն
30	56-57	Երաժշտությունը արտասահմանյան կինոֆիլմերում	Լավը, վատը, չարը Պրոֆեսիոնալը Կնքահայրը Ռոկկի Աստղային պատերազմներ Ինդիանա Ջոնս Տիտանիկ Վարդագույն հովազը
31	58-59	Երաժշտությունը արտասահմանյան կինոֆիլմերում	Գլադիատոր Կարիբյան ծովի ծովահենները Ուրվական որսողները Առաքելությունը անիրագործելի է Գործակալ 007 Ռոբինզոն Կրուզոյի կյանքն ու անհավանական արկածները
32	60-61	2-րդ մաս Երաժշտությունը լրատվական միջոցներում՝ գովազդում, հեռուստահաղորդումներում, երաժշտությունը և	Սուպեր Մարիո GTA Mortal Kombat

		<b>համակարգիչը</b>	
<b>33</b>	<b>62-63</b>	<b>Համերգաշարի 4-րդ ծրագրի ամփոփում</b>  <b>Կինոյի և թատրոնի երաժշտություն, երաժշտությունը լրատվամիջոցներում՝ գովազդում, հեռուստահաղորդումներում, երաժշտությունը և համակարգիչը</b>	
<b>34</b>	<b>64</b>	<b>Համերգաշարի չորս ծրագրի ամփոփում</b>	



## **Բովանդակություն**

<b>«ԵՐԱԺՇՏՈՒԹՅՈՒՆ» առարկայի դասագրքերի ընդհանուր նկարագիր.....</b>	<b>3</b>
<b>ՀԱՐԳԵԼԻ ՈՒՍՈՒՑԻՉՆԵՐ .....</b>	<b>4</b>
<b>5-րդ ԴԱՍԱՐԱՆ</b>	
<b>ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐԵԿԱՆ ԹԵՄԱՏԻԿ ՊԼԱՆ .....</b>	<b>6</b>

**Ռուզաննա Եսայան**

## **ԵՐԱԺՇՏՈՒԹՅՈՒՆ 5**

***Ուսուցչի ձեռնարկ***





ԱՐԾԻԼԱՌԿԻ



**ԷԴԻՑ ՊՐԻՆՏ**

Երևան, Դ. Մալյան 43  
հեռ.՝ (374 10) 520 848  
[www.editprint.am](http://www.editprint.am)  
[info@editprint.am](mailto:info@editprint.am)